

Kryteria oceniania z przyrody klasa 6

DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
ZIEMIA W UKŁADZIE SŁONECZNYM				
<p>- wyznacza kierunki w terenie za pomocą Słońca, - wie, kim byli Mikołaj Kopernik i Galileusz, - wyjaśnia pojęcia: „sfera niebieska”, „horyzont”, „planeta”, „księżyc”, „gwiazda”, „meteor”, „kometę”.</p>	<p>- wyznacza kierunki w terenie za pomocą Gwiazdy Polarnej, - prawidłowo wskazuje na sferze niebieskiej położenie zenitu, południka miejscowego, wymienia planety Układu Słonecznego, - wyjaśnia znaczenie odkryć Kopernika i Galileusza.</p>	<p>- wyjaśnia pojęcia „układ geocentryczny”, „teoria heliocentryczna”, - opisuje budowę Układu Słonecznego, - wyjaśnia znaczenie Słońca dla życia na Ziemi, - opisuje wybrane cechy Ziemi, Słońca i Księżycy.</p>	<p>- opisuje wydarzenia, miejsca związane z działalnością Mikołaja Kopernika, - wskazuje te miejsca na mapie, - opisuje wybrane cechy planet Układu Słonecznego.</p>	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe</p>
RUCHY ZIEMI I ICH NASTĘPSTWA				
<p>- wyjaśnia pojęcia: „ruch obrotowy”, „czas słoneczny miejscowy”, „czas strefowy”, „czas urzędowy”, „czas letni i zimowy”, „strefy oświetlenia Ziemi”, „strefy klimatyczne”, „astronomiczne pory roku”, -wskazuje na mapie równik, zwrotniki, koła podbiegunowe, - wyjaśnia znaczenie pojęć: „dzień polarny”, „noc polarna”, - wskazuje na sklepieniu niebieskim położenie Słońca w południe, w różnych porach dnia.</p>	<p>- wie, ile trwa jeden obrót Ziemi wokół własnej osi, - wie, ile trwa pełny obieg Ziemi wokół Słońca, - wyjaśnia zależność między ruchem obrotowym a rachubą czasu, - wymienia i wskazuje na mapie strefy oświetlenia Ziemi, - wymienia daty zmian pór roku, - wymienia i wskazuje na mapie strefy klimatyczne na Ziemi, - wykonuje rysunek klimatogramu na podstawie danych z tabeli</p>	<p>- wyjaśnia zależność między czasem strefowym a długością geograficzną, - z pomocą oblicza różnice w czasie słonecznym w zależności od długości geograficznej, - wyjaśnia praktyczne znaczenie wprowadzenia czasu strefowego i urzędowego oraz czasu letniego i zimowego, - wyjaśnia pojęcia: „orbita ziemiska, rok przestępny”, - odczytuje z rysunków różnice w wysokości Słońca w południe w różnych porach roku i w różnych szerokościach geograficznych, - odczytuje i analizuje treść map klimatycznych</p>	<p>- wykonuje obliczenia różnic czasu słonecznego na podstawie długości geograficznej, - wykonuje obliczenia wysokości Słońca w południe w różnych porach roku, - opisuje wybrane cechy stref klimatycznych na Ziemi, - podaje przykłady kalendarzy, - odczytuje i interpretuje treść tabel i wykresów klimatycznych</p>	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe</p>

KRAJOBRAZY AFRYKI

<p>- wskazuje na mapie fizycznej świata Afrykę. - wymienia wody oblewające Afrykę i wskazuje je na mapie, - wskazuje na mapie fizycznej Afryki główne formy ukształtowania powierzchni Afryki, - wskazuje na mapie i opisuje przebieg linii brzegowej Afryki, - wymienia i wskazuje na mapie największe rzeki i jeziora w Afryce, - wymienia i wskazuje na mapie główne strefy klimatyczne i roślinne w Afryce.</p>	<p>- opisuje położenie Afryki względem równika, Zwrotnika Raka, Zwrotnika Koziorożca, - wymienia rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy lasu równikowego, sawanny i pustyni, - podaje przykłady roślin żywieniowych uprawianych w lesie równikowym, na sawannie i na pustyni, - opisuje warunki życia ludzi w strefie lasu równikowego, w strefie sawann i w strefie pustyń, - wyjaśnia pojęcia: „wietrzenie skał”, „proces pustynnienia”, „erozja”, „transport”, „akumulacja”, „wydma”.</p>	<p>- opisuje, jak Europejczycy poznawali Afrykę, - wskazuje na mapie najbardziej wysunięte części Afryki na północ i na południe, wschód i zachód, - wskazuje na mapie największe wyspy, półwyspy, morza, zatoki i cieśniny Afryki, - wyjaśnia przyczyny występowania w strefie sawann, rzek i jezior okresowych, wskazuje je na mapie, - opisuje formy gospodarki człowieka w lesie równikowym, na sawannie i pustyni, - opisuje cechy klimatu na podstawie tabel, wykresów i map.</p>	<p>- wyjaśnia przyczyny symetrycznego w stosunku do równika układu stref klimatycznych w Afryce, - wyjaśnia zależność między strefami oświetlenia a rozmieszczeniem stref roślinnych w Afryce, - porównuje przystosowania roślin i zwierząt do warunków życia w lesie równikowym, na sawannie i na pustyni, - wyjaśnia zależność między szerokością geograficzną i wysokością nad poziomem morza a zróżnicowaniem klimatycznym i krajobrazowym Afryki, - wyjaśnia pojęcia: „pustynia skalista, żwirowa, piaszczysta”, „hamada”, „serir”, „erg”, - opisuje zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Afryce w zależności od warunków życia w poszczególnych strefach.</p>	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe</p>
---	--	---	--	---

KRAJOBRAZY AUSTRALII I OCEANII

<p>- wskazuje na mapie fizycznej Australię i Oceanię, - wie, kim byli: Ferdynand Magellan, James Cook, Paweł Edmund Strzelecki, - wymienia i wskazuje na mapie wody oblewające Australię i Oceanię - wymienia i wskazuje na mapie 3 główne regiony geograficzne Oceanii: Melanezję, Mikronezję i Polinezję, - pokazuje na mapie</p>	<p>- opisuje położenie Australii względem równika, Zwrotnika Raka, Zwrotnika Koziorożca, - podaje nazwy głównych rzek i jezior w Australii i wskazuje je na mapie, - wyjaśnia pojęcia: „archipelag”, „atol”, - wymienia charakterystyczne rośliny i zwierzęta Australii, - wskazuje na mapie duże wyspy, półwyspy, morza, zatoki i</p>	<p>- wskazuje na mapie najbardziej wysunięte części Australii na północ i na południe, wschód i zachód, - wskazuje na mapie i omawia rozmieszczenie oraz cechy głównych krajobrazów Australii, - wymienia dwa główne typy wysp występujących w Oceanii i wyjaśnia ich pochodzenie, - wyjaśnia pojęcie</p>	<p>- opisuje zróżnicowanie krajobrazowe Australii w zależności od szerokości geograficznej i prądów morskich, - wyjaśnia zależności między klimatem a roślinnością oraz gospodarką człowieka w Australii - wskazuje na mapie obszary występowania koralowców i wyjaśnia warunki powstawania raf koralowych, - opisuje i wyjaśnia rozmieszczenie lud-</p>	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe</p>
---	--	---	--	---

Wielkie Góry Wododziałowe, Wielki Basen Artezyjski i Wielką Rafę Koralową oraz Górę Kościuszki	cieśniny Australii, - wyjaśnia pojęcie „Aborygeni”.	„wody artezyjskie”, - omawia wpływ wód artezyjskich na rozwój gospodarki Australii.	ności Australii.	
--	--	--	------------------	--

KRAJOBRAZY ANTARKTYDY

- wskazuje na mapie fizycznej świata Antarktydę, - wie, kim byli: Roald Amundsen, Robert Scott, Henryk Arctowski, - wyjaśnia pojęcia: „lądolód”, „lodowiec szelfowy”, „pak lodowy”.	- opisuje położenie Antarktydy względem bieguna południowego i koła podbiegunowego - wymienia charakterystyczne rośliny i zwierzęta Antarktydy, - omawia udział Polaków w badaniach Antarktydy.	- opisuje linię brzegową i ukształtowanie powierzchni Antarktydy, - opisuje na podstawie wykresów warunki klimatyczne Antarktydy, - wyjaśnia przyczyny surowości klimatu stref podbiegunowych.	- wyjaśnia zależności między szerokością geograficzną a warunkami klimatycznymi oraz roślinnością i zwierzętami Antarktydy, - wyjaśnia przyczyny braku zasiedlenia Antarktydy przez ludzi.	-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
---	---	--	---	--

KRAJOBRAZY AMERYKI

- wskazuje na mapie fizycznej świata Amerykę, - wymienia wody oblewające Amerykę i wskazuje je na mapie, - wskazuje na mapie i najwyższe góry Ameryki: Kordyliery i Andy. - wskazuje na mapie największe rzeki i jeziora w Ameryce, - wie, kim byli: Krzysztof Kolumb, Ignacy Domeyko, - wskazuje na mapie główne formy ukształtowania powierzchni Ameryki, - wymienia, jakie	- opisuje położenie Ameryki względem równika, zwrotników i kół podbiegunowych, - wskazuje na mapie Nizinę Amazonki, Wyżynę Brazylijską, Wielkie Równiny, - opisuje główne etapy poznawania i zasiedlania Ameryki przez Europejczyków, - wymienia i wskazuje na mapie główne strefy klimatyczne i roślinne w Ameryce, - wymienia rośliny i zwierzęta	- wskazuje na mapie duże wyspy, półwyspy, morza, zatoki i cieśniny Ameryki, - porównuje cechy linii brzegowej Ameryki Północnej i Południowej, - opisuje formacje roślinne występujące w wilgotnym lesie Niziny Amazonki, na Wyżynie Brazylijskiej, na obszarze Wielkich Równin, - wymienia główne rośliny żywieniowe uprawiane na Nizinie Amazonki, Wyżynie Brazylijskiej, na obszarze Wielkich Równin, - opisuje warunki	- wyjaśnia zależność między strefami oświetlenia a rozmieszczeniem stref krajobrazowych w Ameryce, - wyjaśnia wpływ klimatu i ukształtowania powierzchni na sieć wodną Ameryki Północnej, - wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej, prądów morskich, wysokości nad poziom morza i układu łańcuchów górskich na zróżnicowanie krajobrazowe Ameryki, - wyjaśnia zależności między klimatem a wodami powierzchniowymi i roślinnością oraz gospodarką człowieka w Ameryce, - porównuje krajobrazy	-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
---	--	--	---	--

<p>ludy zamieszkiwały Amerykę przed jej odkryciem przez Europejczyków,</p> <p>- opisuje, jak Europejczycy kolonizowali Amerykę, - wskazuje na mapie fizycznej świata Grenlandię.</p>	<p>charakterystyczne dla poszczególnych stref klimatycznych i roślinnych,</p> <p>- wyjaśnia pojęcia: „plantacja”, „tajga”, „tundra”, „gejzer”, „campos”.</p>	<p>życia ludzi i sposoby gospodarowania w tundrze i tajdze kanadyjskiej,</p> <p>- opisuje piętrowość klimatyczno-roślinną w Kordylierach,</p> <p>- wskazuje na mapie i opisuje położenie Parku Narodowego Yellowstone.</p>	<p>Kordylierów z wcześniej poznanymi krajo- brazami górskimi: Karpat, Alp, Himalajów.</p>	
--	--	--	---	--

ZWIERZĘTA NA ZIEMI

<p>- wymienia środowiska życia zwierząt,</p> <p>- wymienia cechy organizmu zwierzęcego,</p> <p>- podaje nazwy substancji pobieranych przez zwierzęta ze środowiska i zużywanych w procesie odżywiania,</p> <p>- rozpoznaje na rysunku narządy wymiany gazowej zwierząt,</p> <p>- wymienia sposoby rozmnażania się zwierząt.</p>	<p>- określa środowisko życia wybranych zwierząt,</p> <p>- wykonuje rysunek schematyczny komórki zwierzęcej,</p> <p>- analizuje schemat po-działu zwierząt ze względu na rodzaj pobieranego pokarmu,</p> <p>- wymienia narządy wymiany gazowej u raka, ryby, pająka, owada, gada i ssaka.</p>	<p>- określa funkcje elementów budujących komórkę zwierzęcą, - porównuje budowę komórki roślinnej z komórką zwierzęcą</p> <p>- wyjaśnia pojęcia: „biofagi”, „saprofagi”, „pasożyty”,</p> <p>- wyjaśnia zależność między środowiskiem życia a narządem wymiany gazowej zwierząt,</p> <p>- wyjaśnia na przykładach pojęcia: „jajorodność”, „żyworodność”, „jajożyworodność”, „zapłodnienie zewnętrzne i wewnętrzne”.</p>	<p>- wyjaśnia zależność między budową komórki zwierzęcej a cechami organizmu zwierzęcego,</p> <p>- uzasadnia potrzeby pokarmowe zwierząt,</p> <p>- porównuje rozwój prosty i złożony zwierząt,</p> <p>- uzasadnia występowanie wybranych organizmów w danym środowisku, biorąc pod uwagę: potrzeby pokarmowe, sposób wymiany gazowej i rozmnażania.</p>	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe</p> <p>- odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego,</p> <p>- omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia</p> <p>- osiąga sukcesy na konkursach</p> <p>- rozwiązuje zadania problemowe</p>
---	---	--	---	---

RÓŻNORODNOŚĆ ZWIERZĄT BEZKRĘGOWYCH I ŚRODOWISK ICH ŻYCIA

PIERWOTNIKI — ORGANIZMY WSZYSTKICH ŚRODOWISK

<p>- wymienia środowiska życia pierwotniaków,</p> <p>- podaje sposoby poruszania się pierwotniaków,</p> <p>- podaje przykłady chorób wywołanych przez pierwotniaki.</p>	<p>- wykonuje i opisuje rysunek schematyczny pierwotniaka,</p> <p>- określa potrzeby pokarmowe pierwotniaków,</p> <p>- porównuje sposoby odżywiania się pierwotniaków,</p> <p>- określa rolę pierwotniaków planktonowych w łańcuchu po-</p>	<p>- określa warunki życia pierwotniaków w założonej hodowli,</p> <p>- uzasadnia, że klejnotka w zależności od warunków środowiska odżywia się samo- lub cudzożywnie,</p> <p>- wyjaśnia, że dzięki współpracy z pierwotniakami niektóre zwierzęta mogą odżywiać się pokarmem</p>	<p>- uzasadnia, że klejnotka może być dowodem na pochodzenie roślin i zwierząt od wspólnego przodka,</p> <p>- ocenia znaczenie pierwotniaków w przyrodzie i życiu człowieka.</p>	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe</p> <p>- odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego,</p> <p>- omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia</p> <p>- osiąga sukcesy na konkursach</p> <p>- rozwiązuje zadania problemowe</p>
---	---	--	--	---

	karmowym.	roślinnym.		
PARZYDEŁKOWCE — TWÓRCY RAF KORALOWYCH				
- podaje środowiska życia parzydełkowców, -wskazuje na rysunku części ciała parzydełkowców.	- rozpoznaje postać ciała tułwi i chełbi, - wskazuje na mapie miejsca występowania raf koralowych, -określa przyczyny zamierania raf koralowych.	- uzasadnia, że parzydełkowce są drapieżnikami, - przewiduje skutki zamierania raf koralowych dla życia w morzach.	- uzasadnia, dlaczego rafy koralowe nie występują na dużych głębokościach.	-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
PASOŻYTNICZE ROBAKI PŁASKIE I OBŁE				
- określa miejsca występowania robaków, - wymienia sposoby zarażenia się pasożytami.	- wykonuje i opisuje rysunek schematyczny budowy tasiemca, - wymienia cechy przystosowawcze robaków do pasożytniczego trybu życia.	- ocenia wpływ pasożytów na zdrowie człowieka i zwierząt.	- ocenia rolę obleńców wolno żyjących i płazińców.	-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
WODA I GLEBA ŚRODOWISKIEM ŻYCIA PIERŚCIENIC				
- wymienia środowiska życia pierścienic - opisuje budowę zewnętrzną dżdżownicy.	- wyjaśnia rolę dżdżownic w rolnictwie, - wskazuje przystosowania dżdżownicy do życia w glebie.	- wyjaśnia rolę dżdżownic i wazonkowców.	- ocenia rolę pierścienic jako saprofitów.	-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
WODA ŚRODOWISKIEM ŻYCIA WIĘKSZOŚCI MIĘCZAKÓW				
- wymienia środowiska życia mięczaków.	- klasyfikuje przedstawicieli mięczaków do	- określa przystosowania mięczaków do ży-	- ocenia rolę mięczaków w przyrodzie.	-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe

	ślimaków, małży i głowonogów.	cia na lądzie i w wodzie.		<ul style="list-style-type: none"> - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
--	-------------------------------	---------------------------	--	---

OPANOWANIE ŁĄDU PRZEZ STAWONOGI

<ul style="list-style-type: none"> - wymienia środowiska życia skorupiaków, owadów i pajęczaków, - wskazuje elementy budowy zewnętrznej raka na okazy lub rysunku, - ocenia wartość skorupiaków jako pokarmu dla ludzi i zwierząt, - rozpoznaje najpospolitsze owady na okazach i rysunkach, - określa znaczenie owadów w przyrodzie i gospodarce człowieka. - rozpoznaje pospolite pajęczaki, - określa objawy chorobowe spowodowane przez świerzbowce i kleszcze, -wymienia sposoby zapobiegania chorobom wywoływanym przez pajęczaki. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy przystosowawcze raka do środowiska życia i określa ich znaczenie, - rozpoznaje pospolite gatunki skorupiaków na rysunkach lub okazach, - wymienia przystosowanie owadów do środowiska, - wymienia sposoby walki z owadami niepożądanymi, - wymienia zastosowanie przędzy wytwarzanej przez pająki, - wymienia pajęczaki posiadające jad, pasożyty roślin, ludzi i zwierząt. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że rak należy do skorupiaków i stawonogów, - określa sposoby odżywiania się skorupiaków, - określa ośliczkę i kielża jako wskaźniki jakości wód, - klasyfikuje owady w zależności od rodzaju spożywanego pokarmu, - ocenia stosowane metody walki z niepożądanymi owadami pod kątem skuteczności i ich wpływu na środowisko, - uzasadnia przynależność pajęczaków do stawonogów. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że stawonogi to przede wszystkim zwierzęta lądowe, - przewiduje zmniejszenie się liczebności skorupiaków na skutek zanieczyszczenia wód, - uzasadnia, dlaczego owady są tak liczne i zdołały opanować wszystkie środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> -Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
--	---	--	--	--

RÓŻNORODNOŚĆ KRĘGOWCÓW I ŚRODOWISK ICH ŻYCIA

<ul style="list-style-type: none"> - wymienia środowiska życia kręgowców. 	<ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje zwierzęta do odpowiedniej grupy kręgowców. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy kręgowców, — analizuje drzewo rodowe płazów. 	<ul style="list-style-type: none"> - dowodzi, że kręgowce to grupa zwierząt, która opanowała ląd. 	<ul style="list-style-type: none"> -Uczeń potrafi wykazać się znajomością h zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
--	--	---	--	--

RYBY – KRĘGOWCE WODNE

<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, że różnorodność ryb jest zależna od miejsca występowania i trybu 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przystosowania ryb do pobierania pokarmu na 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę wargatka czyszciciela, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę skrzelii i skóry w wymianie gazowej u ryb, 	<ul style="list-style-type: none"> -Uczeń potrafi wykazać się znajomością podstawowych zagadnień poszerzonych o treści
--	--	--	--	---

<p>życia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonuje rysunek schematyczny ryby, oznaczając elementy budowy zewnętrznej, - określa cechy przystosowawcze ryb do życia w wodzie, - opisuje na podstawie rysunku rozmnażanie się ryb, - rozpoznaje gatunki ryb słodkowodnych i morskich. 	<p>przykładach,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia związek między kształtem i trybem życia ryb, - wyjaśnia pojęcia związane z rozmnażaniem i rozwojem ryb, - ocenia wartości odżywcze ryb w diecie człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia wymianę gazową u ryb, - ocenia sposoby opieki nad potomstwem u ryb, - uzasadnia przyczyny zmniejszania się liczebności dorsza, - podaje przykłady działań podejmowanych w celu ochrony ryb. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje trasę wędrówek łososia i węgorza, - podaje przyczyny zagłady rekinów. 	<p>ponadprogramowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
--	---	---	--	---

MIĘDZY WODĄ A LĄDEM

<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje przedstawicieli płazów, - wskazuje wodę jako miejsce rozwoju płazów, - wymienia przyczyny wymierania płazów. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa warunki środowisk, w których żyją płazy, - wymienia cechy przystosowawcze płazów do życia w dwóch środowiskach oraz określa ich rolę, - rozpoznaje gatunki płazów chronione w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę skóry płazów w wymianie gazowej, - rysuje schemat rozwoju żaby, - porównuje rozwój i rozmnażanie się żaby i salamandry. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje etapy rozwoju kijanki. 	<ul style="list-style-type: none"> -Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
---	---	---	---	--

GADY NA ZIEMI

<ul style="list-style-type: none"> - wymienia miejsca występowania gadów, - wymienia cechy przystosowawcze gadów do życia na lądzie i określa ich rolę, - określa potrzeby pokarmowe gadów, - wymienia sposoby łowienia zdobyczy przez węże, - odróżnia zaskrońca od żmii zygzakowatej, - wyjaśnia sposób zachowania się w przypadku ukąszenia przez żmiję 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę skórzastej lub wapiennej otoczki jaja gada, - wyjaśnia, że gady są zmiennocieplne. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie „owodniowce”, - określa przyczyny wymierania gadów, - analizuje drzewo rodowe gadów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje związek rozmnażania się gadów z klimatem, - uzasadnia, że gady są przodkami ptaków i ssaków, - charakteryzuje praptaka jako ogniwo łączące ptaki z gadami. 	<ul style="list-style-type: none"> -Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
--	---	---	---	--

POWIETRZNI ZDOBYWCY

<ul style="list-style-type: none"> - podaje miejsca występowania 	<ul style="list-style-type: none"> - wyróżnia rodzaje piór i podaje ich rolę 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje cechy budowy szkieletu 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie stałocieplności dla 	<ul style="list-style-type: none"> -Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści
---	---	---	--	--

<p>ptaków na kuli ziemskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia miejsca gniazdowania pospolitych ptaków, - objaśnia przyczyny wędrówek ptaków, - rozpoznaje ptaki w swoim regionie, - uzasadnia cel obrączkowania ptaków, - uzasadnia, że śmietniki stanowią bardzo często śmiertelną pułapkę dla ptaków, - wyjaśnia, dlaczego dokarmianie ptaków musi być systematyczne 	<p>w przystosowaniu do lotu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy budowy zewnętrznej ptaka będące przystosowaniem do lotu, - opisuje budowę jaja ptaka, - wymienia powody budowy gniazd przez ptaki, - wyróżnia grupy ekologiczne ptaków, - uzasadnia ogromne znaczenie ptaków, - wymienia różne formy prawne ochrony ptaków. 	<p>związane z lotem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia różnice w budowie dziobów związane z przystosowaniami do różnego trybu życia, - charakteryzuje ptaki gniazdowniki i zagniazdowniki, - klasyfikuje gatunki ptaków do grup ekologicznych. 	<p>lotu ptaka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa możliwości widzenia związane z trybem życia ptaka, - ocenia rolę zachowań godowych w rozmnażaniu. 	<p>ponadprogramowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
---	--	---	---	---

SSAKI — ORGANIZMY WSZECHSTRONNIE PRZYSTOSOWANE DO ŚRODOWISKA

<ul style="list-style-type: none"> - określa miejsca bytowania ssaków, - interpretuje nazwę grupy „ssaki”, - określa związek budowy kończyny ssaka z funkcją, - określa znaczenie ssaków w przyrodzie i dla człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa związek trybu życia ssaków z miejscem występowania, - wyjaśnia sposoby rozmnażania się ssaków, - wymienia grupy ssaków ze względu na sposób odżywiania się, - wyjaśnia przyczyny tępienia szczurów i myszy. 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje wytwory naskórka oraz określa ich funkcję, - wymienia przykłady-ratowania zwierząt i ich środowiska w Polsce i na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę małżowiny usznej ssaków, - uzasadnia, że zarodki ssaków mają najlepsze warunki rozwoju. 	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
--	--	--	--	--

ŚRODOWISKO A DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA

<ul style="list-style-type: none"> - wymienia działania człowieka mające wpływ na występowanie organizmów na Ziemi, - wymienia formy ochrony przyrody w najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rośliny żywnościowe i zwierzęta hodowlane w poszczególnych strefach krajobrazowych, - dobiera w pary udomowione zwierzę i kontynent, - wymienia czynniki, które powodują degradację środowiska przyrodniczego, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki negatywnego oddziaływania człowieka na środowisko, - porównuje różne formy prawne ochrony przyrody, - wyjaśnia współzależność między jakością wody a występowaniem w niej organizmów wskaźnikowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - przewiduje skutki, jakie może spowodować zniknięcie jednego gatunku w środowisku lub wprowadzenie do środowiska obcego gatunku, - ocenia przydatność znajomości klas czystości wód w zbiornikach wodnych, i 	<p>-Uczeń potrafi wykazać się znajomością zagadnień poszerzonych o treści ponadprogramowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiada ustnie i wykonuje prace pisemne wyczerpująco, bezbłędnie i samodzielnie, z uwzględnieniem języka przyrodniczego, - omawiane zjawiska przyrodnicze zawsze popiera przykładami z życia - osiąga sukcesy na konkursach - rozwiązuje zadania problemowe
--	---	---	---	--

	- dokonuje biologicznej oceny jakości wody.			
--	---	--	--	--